

НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ІНШИХ ПРАЦІВНИКІВ СУДОВИХ ОРГАНІВ

Павелків С. Р.

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'ячука
м. Рівне, Україна*

Вітрук В. О.

*здобувач III освітньо-наукового рівня вищої освіти (доктор філософії)
Науково-дослідного інституту публічного права
м. Київ, Україна*

Однією із проблем, яка має бути вирішена для оптимізації правового регулювання професійного розвитку працівників судових органів, полягає у відсутності в змісті Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII [1] норм, присвячених регулюванню професійного розвитку інших працівників судових органів. Серед таких працівників, при здійсненні дослідження проблем правового регулювання професійного розвитку, ми в першу чергу виділяли працівників апарату суду.

Так, не зважаючи на те, що у змісті Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII [1] наявні норми, які безпосередньо врегульовують трудову діяльність працівників судових органів, або ж містять посилання на інші нормативно-правові акти, норми, що врегульовують питання їх професійного розвитку в цьому нормативно-правовому акті відсутні. На нашу думку, внесення таких змін дозволить оптимізувати правове регулювання працівників судових органів. Тому, для вирішення цієї проблеми пропонуємо наступне.

По-перше, для оптимізації правового регулювання професійного розвитку працівників апарату суду пропонуємо доповнити статтю 155 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII [1] новими частинами 12–15 наступного змісту:

«[...] 12. Просування працівника апарату суду по службі здійснюється з урахуванням професійної компетентності шляхом зайняття вищої посади за результатами конкурсу відповідно до Закону України «Про державну службу» з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

13. Результати службової діяльності працівників апарату суду щороку підлягають оцінюванню для визначення якості виконання поставлених завдань, а також з метою прийняття рішення щодо преміювання, планування їхньої кар'єри. Оцінювання результатів службової діяльності працівників апарату суду здійснюється відповідно до Закону України «Про державну службу» з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

14. Стаж роботи працівників апарату суду обчислюється відповідно до Закону України «Про державну службу» з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

15. Керівник апарату суду створює умови для підвищення рівня професійної компетентності працівників апарату суду шляхом професійного навчання, яке проводиться постійно. Професійне навчання працівників апарату суду проводиться за рахунок коштів державного бюджету та інших джерел, не заборонених законодавством, через систему підготовки працівників апарату суду чи підвищення рівня їхньої кваліфікації у встановленому законодавством порядку в Національній школі суддів України».

Такі доповнення до змісту цієї норми дозволять врегулювати різні аспекти професійного розвитку працівників апарату суду. Як нами встановлено, працівники апарату суду є державними службовцями, тому їх професійний розвиток здійснюється у відповідності до положень Закону України «Про державну службу» від 10.12.2015 № 889-VIII [2] із урахуванням особливостей, закріплених в Законі України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII [1]. Оскільки в змісті Закону України «Про державну службу» від 10.12.2015 № 889-VIII [2] мова не йде окремо про працівників апарату суду, важливо в змісті Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII [1] встановити яким чином здійснюється професійний розвиток працівників апарату суду, та які складові його формують. Також варто підкреслити те, що у відповідності до статті 105 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII [1] підготовка працівників апаратів судів та підвищення рівня їхньої кваліфікації здійснюється Національною школою суддів України.

Окрім цього необхідно внести зміни до Типового положення про апарат суду [3]. Пропонуємо доповнити його новим пунктом 38 наступного змісту:

«[...] 38. Просування по службі, оцінювання результатів службової діяльності, обчислення стажу роботи та професійне навчання працівників апарату суду, призначених на посади державної служби регулюється нормами Закону України «Про державну службу»

з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про судоустрій і статус суддів».

Просування по службі, оцінювання результатів службової діяльності, обчислення стажу роботи та професійне навчання працівників апарату суду, які займають посади патронатної служби, відповідно до статті 92 Закону України «Про державну службу», виконують функції з обслуговування, робітників регулюється нормами Закону України «Про державну службу» з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про судоустрій і статус суддів», Кодексом законів про працю України, іншими актами законодавства».

На нашу думку, закріплення такої норми в Типовому положенні про апарат суду [3] є також необхідним, оскільки право на професійний розвиток належить до основних трудових прав працівників апарату суду. В змісті даного Положення регулюються порядок реалізації низки інших трудових прав таких працівників, наприклад права на відпустки. Вважаємо, що умови професійного розвитку працівників апарату суду також мають бути врегульовані в рамках даного нормативно-правового акту.

Наступними працівниками судових органів, професійний розвиток яких не є врегульованим належним чином, є помічники суддів. Аналізуючи проблему правового регулювання професійного розвитку помічників суддів, ми прийшли до висновку, що специфіка даної професії полягає у відсутності можливості кар'єрного розвитку на цій посаді. Із іншої сторони, у процесі служби на посаді помічника судді у такої особи є можливість здійснювати професійне навчання. Але навіть даний аспект не є врегульованим чинним законодавством.

В Законі України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII [1] правовий статус помічників суддів визначено у статті 157, втім в його змісті відсутні норми, які врегульовують їхній професійний розвиток. Як встановлюється частиною 4 статті 92 Закону України «Про державну службу» від 10.12.2015 № 889-VIII [2], особливості патронатної служби в судах, органах та установах системи правосуддя визначаються законодавством про судоустрій і статус суддів. Це означає, що саме в Законі України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII [1] мають бути врегульовані питання професійного розвитку помічників суддів. Але аналіз змісту цього нормативно-правового акту засвідчить відсутність таких норм. Згідно зі статтею 157 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII [1], статус та умови діяльності помічників суддів врегульовуються цим Законом та Положенням про помічника судді [4], втім ні положення, ні Закон не містять норм, присвячених регулюванню їх професійного розвитку. Тому зміни, спрямовані на

оптимізацію правового регулювання професійного розвитку помічників суддів пропонуємо вносити до змісту саме цих нормативно-правових актів.

По-перше, статтю 157 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII [1] необхідно доповнити новою частиною 5 наступного змісту:

«[...] 5. Помічники суддів підвищують свій професійний рівень у системі підготовки та підвищення кваліфікації працівників апарату суду. Керівник апарату суду створює умови для підвищення рівня професійної компетентності помічників суддів помічників суддів апарату суду. Професійне навчання помічників суддів проводиться за рахунок коштів державного бюджету та інших джерел, не заборонених законодавством, у встановленому законодавством порядку в Національній школі суддів України [...]».

По-друге, пункт 10 Положення про помічника судді [4] має бути доповнений абзацом 2, в якому варто закріпити положення, аналогічне до того, яким нами було запропоновано доповнити статтю 157 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII [1]. Пункт 10 в новій редакції матиме такий вигляд:

«[...] 10. Для осіб, які претендують на посаду помічника судді, може проводитися стажування з метою набуття ними практичного досвіду, перевірки професійного рівня і ділових якостей цих осіб, яке оформлюється відповідним договором про стажування.

Помічники суддів, із якими укладено трудові відносини, підвищують свій професійний рівень у системі підготовки та підвищення кваліфікації працівників апарату суду. Професійне навчання помічників суддів проводиться за рахунок коштів державного бюджету та інших джерел, не заборонених законодавством, у встановленому законодавством порядку в Національній школі суддів України [...]».

Отже, в умовах, коли в чинних Законі України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII [1] та Положенні про помічника судді [4] фактично відсутнє правове регулювання професійного розвитку помічників суддів, внесення таких змін до законодавства є необхідним.

Аналогічні зміни мають бути внесені до чинного законодавства з метою врегулювання професійного розвитку судових розпорядників. Передусім, зміни мають бути внесені до статті 159 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII [1] та Положення про порядок створення та діяльності служби судових розпорядників [5]:

1) стаття 159 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII [1] має бути доповнена новою частиною 6 наступного змісту:

«[...] 6. Судові розпорядники підвищують свій професійний рівень у системі підготовки та підвищення кваліфікації працівників апарату суду. Умови для підвищення кваліфікації судових розпорядників створює Державна судова адміністрація України. Підвищення кваліфікації судових розпорядників здійснюється у встановленому законодавством порядку в Національній школі суддів України [...];

2) Розділ III Положення про порядок створення та діяльності служби судових розпорядників [5] має бути доповнений новим пунктом 11 наступного змісту:

«[...] 11. Працівники служби підвищують свій професійний рівень у системі підготовки та підвищення кваліфікації працівників апарату суду. Підвищення кваліфікації судових розпорядників здійснюється у встановленому законодавством порядку в Національній школі суддів України [...].»

Література:

1. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. №1402-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19> (дата звернення 22.02.2022).

2. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР). 2016. № 4. С. 43.

3. Про затвердження Типового положення про апарат суду: Наказ ДСА України від 08.02.2019 № 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v013150-19#Text> (дата звернення 01.02.2023).

4. Про затвердження Положення про помічника судді: Рішення Ради суддів України від 18.05.2018 № 4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr04414-18#Text> (дата звернення 04.02.2023)

5. Про затвердження Положення про порядок створення та діяльності служби судових розпорядників: Наказ ДСА України від 20.07.201 № 815. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0815750-1#Text> (дата звернення 01.12.2022).